

ZPRÁVA POROTY

V letošním 7. ročníku České ceny za architekturu měla porota nelehký úkol vyhodnotit více než 200 přihlášených staveb. Jednalo se o díla různorodá co do rozsahu, programu i procesu realizace, která lze považovat za reprezentativní průřez současnou architektonickou praxí v České republice.

První fáze posuzování staveb proběhla prostřednictvím online setkání krátce poté, co se porotci s jednotlivými projekty seznámili. Předložená dokumentace každého z přihlášených děl byla většinou rozsáhlá a nabízela možnost důkladně zhodnotit každou stavbu a věnovat jí potřebný čas a pozornost. V této první fázi byl každý porotce požádán, aby sestavil seznam třiceti preferovaných realizací. Pak se diskuse zaměřila na projekty, které vybrala alespoň polovina porotců, a to pro jejich prostorové a společenské kvality.

Velká pozornost byla věnována také jednotlivým počínům, které navrhovaly relevantní přístupy čelící současným výzvám a společenským očekáváním, i když nebyly na seznamu s nejvíce hlasy. Porota se obávala, že experimentálnější nebo okrajové projekty by mohly zůstat nepovšimnuty. Setkání tak byla příležitostí prozkoumat nejzajímavější oblasti výzkumu designu, které představuje celé spektrum současné architektonické praxe: environmentální a sociální udržitelnost, řešení veřejného prostoru, vztah architektury a krajiny, využití tradičních a low-tech materiálů i inovace v architektonické produkci, zahušťování měst, specifická tradice moderní architektury v České republice a konečně reinterpretace tradice bydlení, a to jak v městském, tak venkovském kontextu. V závěrečné diskusi dospěla porota ke společnému závěru, a nakonec nominovala do užšího výběru 29 staveb.

Ve druhé fázi posuzování už porotci navštěvovali vybrané stavby na území České republiky. Porotci najezdili napříč zemí více než 1300 km, aby se přímo seznámili s vybranými projekty a setkali s architekty a jejich klienty. Návštěvy na místě měly obrovský význam, protože žádná fotografie ani kresba se nevyrovná přímému zážitku z architektury. Návštěvy byly často příležitostí k lepšímu poznání kontextu a hlubšímu pochopení možností a omezení, která jsou součástí procesu realizace každého projektu. Architekti, uživatelé a klienti se během návštěv a diskusí na místě ukázali jako důležití aktéři, kteří odpovídali na otázky a měli možnost vyjádřit své názory na současnou architektonickou praxi.

Nakonec bylo třeba vybrat finalisty soutěžní přehlídky. Na tomto místě je pravděpodobně důležité pochopit význam ceny udělované Českou komorou architektů. Je to zvláštní moment zamyšlení nad architekturou samotnou, nad její úlohou a odpovědností, s níž se potýká ve společnosti. Projekty, které jsou vybrány do finále, získávají status příkladů dobré praxe v architektuře. Porota o tomto bodu široce diskutovala: projekty finalistů by měly splňovat obecný předpoklad vynikající kvality vytvořeného prostoru, ale měly by také prokázat svou relevanci při řešení současných výzev v sociální a environmentální oblasti. Každý z projektů vybraných v této závěrečné fázi tak signalizuje specifickou oblast, v níž může architektura projevit svůj potenciál při podpoře a usměrňování rozvoje společnosti. Architektura je porotou vnímána v nejširším kontextu, tedy je považována za oblast zahrnující také regeneraci měst, krajinářskou architekturu či interiérový design.

Při pohledu na všechny stavby přihlášené do soutěže můžeme pozorovat, že těžištěm architektonické diskuse je stabilně soukromé bydlení a veřejné budovy. Mezi dvěma stovkami přihlášených děl bylo architektonické téma rodinného domu zastoupeno více než bohatě.

Porota se však pokusila o specifický pohled na problematiku bydlení i veřejných budov. Pozornost poroty upoutaly stavby prosazované a realizované v kontextu malých vesnic, které se snaží nabídnout příjemné prostředí jako alternativu k nejvíce urbanizovaným oblastem v zemi. To je případ vítězné realizace – domu na Kozině – který lze považovat za implicitní manifest podtrhující bohatý potenciál specifické pozornosti věnované vztahu města a venkova a rehabilitaci stávajícího zastavěného prostředí. Oživení veřejného života v malých městech

ČESKÁ CENA ZA ARCHITEKTURU 2022

a venkovských obcích a pochopení nových forem hustoty městské zástavby je také v centru pozornosti stavby malé knihovny a centra aktivit ve Vratislavicích a je relevantní také u sportovní haly v Novém Hrozenkově.

Vztah mezi krajinářskou tvorbou a podporou ekonomiky cestovního ruchu na venkově je klíčový u Hlídky na Stráži, kde architekti dokázali reagovat na požadavek veřejné správy kritickým a zároveň poetickým přístupem.

Nakonec porota vybrala dvě rekonstrukce moderní architektury 20. století. První z nich, obnova a konverze Paláce elektrických podniků v Praze, zdůrazňuje náročnost a snahu o interpretaci tradice moderní architektury, ochranu a vytváření nových programových možností pro vynikající stávající architekturu, které by jinak hrozila demolice nebo opuštění. Druhou rekonstrukcí je jednoduchý a utilitární pavilon Z, který se stává důležitou součástí proměny Výstaviště v Českých Budějovicích. Obnovený pavilon poskytuje flexibilní prostor, který lze snadno zaplnit nejrůznějšími akcemi.

Na závěr je třeba přiznat, že účast v porotě je úžasná zkušenost. Porota má vzácnou možnost nezávisle sledovat architektonickou produkci celé země. S její činností ale souvisí velká odpovědnost za hodnocení prací. Rádi bychom proto organizátorům za tuto příležitost poděkovali, stejně jako za důvěru, kterou v nás vložili, a za skvělé přijetí a organizaci.